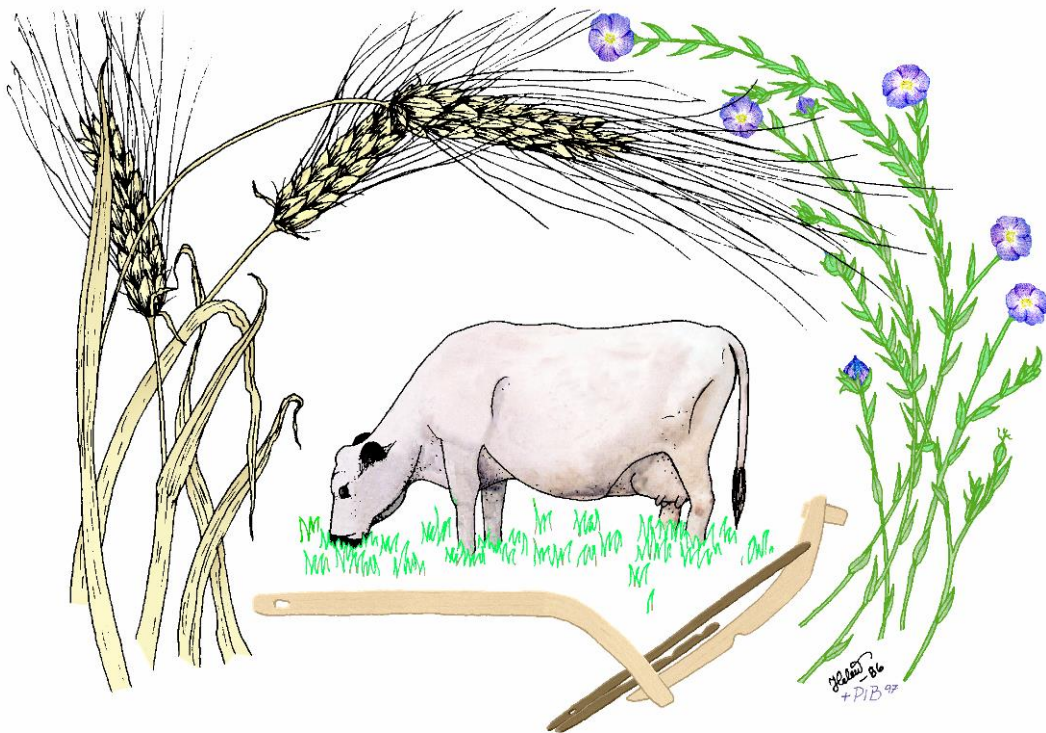

MILJÖARKEOLOGISKA LABORATORIET

RAPPORT nr. 2017-032

Analys av växtmakrofossil och landmollusker från Karleby 194, Karleby socken, Västergötland

Sofi Östman & Roger Engelmark

INSTITUTIONEN FÖR IDÉ – OCH SAMHÄLLSSTUDIER

Analys av växtmakrofossil och landmollusker från Karleby 194, Karleby socken, Västergötland

Sofi Östman & Roger Engelmark

Bakgrund

Åtta prover från kulturlager på en neolitisk boplats inom Raä 194, Karleby socken har analyserats för växtmakrofossil och landmollusker. Boplatsen ligger i ett landskap med gånggrifter och trattbägarboplatser och flera arkeologiska undersökningar har tidigare gjorts i området (Sjögren 2007).

Analysen avser att svara på frågor rörande neolitisk odling och miljö kring boplatsen. Uppdragsgivare är Göteborgs universitet och ansvarig kontaktperson har varit Karl-Göran Sjögren.

Provbehandling och metod

Proverna var torkade och sållade med såll om 0,5 och 1 mm nätstorlek vid ankomst. Det framtagna materialet genomsöks och växtmakrofossil samt landmollusker artbestäms under en stereolupp med hjälp av referenslitteratur (Cappers, Bekker, & Jans, 2006; Allen 2017) och laboratoriets referenssamling. Enbart förkolnat växtmakrofossil plockas fram och analyseras. För landmolluskanalysen är endast den större fraktionen analyserad. Makrofossilanalys och artbestämning samt analys av mollusker utfördes av Roger Engelmark. Provhantering och rapportskrivning utfördes av Sofi Östman.

Resultat

För artlista växtmakrofossil och landmollusker, se tabell 1 och 2

Det makrofossila materialet var något sparsamt, tre av åtta prover innehöll cerealier som kunde bestämmas till korn och vete. Bevaringen var inte så pass bra att det gick att avgöra vilken typ av korn eller vete som bestämdes. En del av de framplockade cerealierna vägdes och skickades för ^{14}C (se tabell 3).

De flesta prov innehöll molluskmaterial tillräckligt för en statistisk analys av arterna. I den mindre fraktionen var materialet starkt viktat mot en art (*Carychium tridentatum*) som på grund av sin litenhet har speciella egenskaper och ej medtagits i analysen. I övrigt har proven subsamlats och arterna räknats. Endast adulta, dvs. fullt utbildade skal har räknats. Juvenila individer med fåtaliga vindlingar har utelämnats.

Arterna är presenterade i tabeller. Antalet räknade arter är arrangerade i ekologiska grupper och den procentuella delen av respektive grupp noterade för varje prov i förhållande till alla arter i

provet. Den ekologiska grupperingen följer standard för snäckanalyser vid arkeologiska utgrävningar (se Evans 1973)

Den ekologiska grupperingen baseras på jämförelser med analyser av moderna snäckpopulationer i olika landskapstyper. I Sverige är det utfört endast få analyser i anslutning till arkeologiska utgrävningar delvis beroende av de få geologiskt lämpade områdena. Kalkrika jordar krävs för att snäckskalerna ska bevaras. En fördel att analysera snäckor är att de ger en mer lokal bild av miljön jämfört med t.ex. pollen. Av största vikt är att ha en god pedologisk kunskap om hur marklager och marhorisonter anknyter till det förhistoriska landskapet.

- Skuggälskande arter är i huvudsak skogsarter men vissa små arter kan trivas också med högvuxen vegetation.
- Arter som föredrar öppna marker som betesmarker och öppna ängsmarker, fuktiga till torra.
- Myr och sumparter lever i kärr- och strand-vegetation. De två sista inom kategorin lever i områden som är utsatta för översvämning och uttorkning.
- Sista gruppen finns i både beskuggade och öppna områden liksom i både fuktiga och torra miljöer.

Referenser

- Allen, M. J. (2017). *Molluscs in Archaeology - Methods, approaches and applications*. Oxford: Oxbow books.
- Cappers, R. T., Bekker, R. M., & Jans, E. J. (2006). *Digitale Zadenatlas van Nederland - Digital seed atlas of the Netherlands*. Groningen: Barkhuis publishing & Groningen University Library.
- Evans, J. (1973). Land Snails in Archaeology. *Journal of Molluscan Studies*, 40(6), 540-541.
- Mossberg, B., Stenberg, L., Ericsson, S. (1992). *Den nordiska floran*. Wahlström & Widstrand 1992.
- Sjögren, K-G. (2007). Karleby Godagården, undersökningar av en neolitisk boplats 2006. *Rapport 2007:17*. Västergötlands museum.

Bilagor

Tabell 1. Resultat makrofossilanalys

Mal nr	Anl. Nr	Anl info	Växtmakrofossil			
			Cerealia indet	Cerealia fragmenta	<i>Hordeum vulgare</i> (Korn)	<i>Triticum</i> sp. (Vete)
17_007_001	7623	grå lagret				
17_007_002	7726	UML				
17_007_003	7842	UML				
17_007_004	8037	ÖML			10	1
17_007_005	7461	ÖML	2	5	2	
17_007_006	7561	UML				
17_007_007	7002				4	
17_007_008	7460	grå lagret				

Tabell 2 . Resultat landmolluskanalys

Ekologisk kategori	Art	Mal-nr 17_007							
		Prov 1	Prov 2	Prov 3	Prov 4	Prov 5	Prov 6	Prov 7	Prov 8
Skugg- älskande arter, skogs-arter	<i>Discus ruderatus</i>		7	6	1		10		1
	<i>Vertigo pusilla</i>				1	2		1	
	<i>Euconulus fulvus</i>		1	6	2	2	5	5	3
	<i>Clausilia bidentata</i>	1		5	3	2	2		1
	Zonitidae	11	15	9	12	10	10	17	12
	%	29	28	63	36	52	42	39	35
Arter på öppna marker	<i>Vallonia excentrica</i>	14	40	6	14	10	9	25	2
	<i>Pupilla muscorum</i>	3		1	8		8	5	
	<i>Vertigo Pygmaea</i>				1				1
	%	40	48	17	43	32	27	51	6
Myr och sump- arter	<i>Succinea putris</i>			1					
	<i>Vertigo antivertigo</i>	1	1					1	
	<i>Vertigo angustior</i>	5		1	1			1	
	<i>Lymnaea truncatula</i>	1	6	2	4	2	4		9
	<i>Planorbis leucostoma</i>	5	10		1	1	9	4	10
	%	29	20	10	11	10	23	10	40
Ospecificerade arter	<i>Cochlicopa lubrica</i>	1	3	4	5	2	5		8
	<i>Vittrina pelucida</i>								1
	%	2	4	10	9	6	8	0	19

Tabell 3. Material för ¹⁴C

Mal nr.	P. nr	Material	Vikt
17_007_004	8037	<i>Triticum</i> sp./Vete	2,5 mg
17_007_004	8037	<i>Hordeum vulgare</i> /Korn, 2 st	22 mg
17_007_005	7461	<i>Hordeum vulgare</i> /Korn, 2 st	9 mg
17_007_007	7002	<i>Hordeum vulgare</i> /Korn, 2 st	13 mg

MAL
Miljöarkeologiska laboratoriet
Umeå Universitet
901 87 UMEÅ
090-786 50 00
www.umu.se/envarchlab
mal@umu.se

Jan-Erik Wallin Pollenlaboratoriet i Umeå AB
Sågställarvägen 2A 907 42 Umeå
070-66 15 101
pollenlaboratoriet@ume.se